

การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู

The Participative Management Affecting the Performance of Tambon Municipality Organization in Nongbua Lamphu Province

ธารา เจริญรัตน์¹ แสงอุษา ภู่มงคลสุริยา² สมเกียรติ วงษ์สิงห์³
E-mail: Phrathara2556@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู 3) เพื่อเสนอแนวทางการสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็น คณะผู้บริหารเทศบาล ข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 277 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการจับสลาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูง มีค่า $r = 0.741$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปรที่มีอิทธิพลพยากรณ์ตัวแปรตามประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการวางแผน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบล

Abstract

This research was aimed to; 1) study the participative Management and the performance effectiveness of tambon municipality organization in Nongbua Lamphu province. 2) study the relationship of participative management and the performance effectiveness of tambon municipality organization in Nongbua Lamphu province, and 3) to propose development of the performance effectiveness of tambon municipality organization in Nongbua Lamphu province. The research employed a quantitative research. The sample populations were 277 including administrators, civil servants, employees, and members of tambon municipality organization in Nongbua Lamphu province. The populations were selected using stratified random sampling and simple random sampling by lottery techniques. The statistics employed were frequency, percentage, mean, standard deviation, pearson correlation coefficient and multiple regression analysis. The research findings revealed that the relationship between participative management and the performance effectiveness were correlated in the same direction ($r=0.741$) at 0.01 level of significance. The 4 factors influencing to performance effectiveness of tambon municipality organization at .05 level of significance were participation in the benefits, participation in the evaluation, participations in the implementation, and participation in planning.

Keywords: participative management, performance effectiveness

ความเป็นมาของปัญหา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นถือเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย เพราะการปฏิบัติงานขององค์กรโดยทั่วไป จะมีการแบ่งแยกหน้าที่การงานแต่ละแผนกฝ่ายกองหรือหน่วยงานตามคำสั่งมอบหมายหน้าที่การงานพฤติกรรมการทำงานลักษณะเช่นนี้ เป็นหลักการพื้นฐานขององค์การที่ได้วางไว้การเสนอความคิดและร่วมกระทำของผู้ร่วมงานสามารถกระทำได้แต่ยังไม่สอดคล้องเท่าที่ควรจึงจำเป็นต้องจัดให้มีการพัฒนาและเร่งรัดให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม (วันชัย โกลละสุต,

¹⁻³ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพยุหภูมิ จังหวัดหนองบัวลำภู

2549) และการบริหารแบบมีส่วนร่วมถือว่าเป็นเงื่อนไขและกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการและเอื้อต่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนได้ เพราะประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหารและการดำเนินการของรัฐ ทั้งทางตรงและทางอ้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2549)

เทศบาลตำบลเป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของประเทศไทย การบริหารงานของเทศบาลเป็นบริบทการบริหารและการจัดการที่ผู้นำสูงสุดในองค์กรเป็นผู้มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการบริหารและการจัดการมากที่สุด (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2555) ปัญหาที่พบมาจากการบริหารงานมี 2 ประการ คือ ภาพลักษณ์ของตัวผู้นำและศักยภาพในการบริหาร (สมชัย วัฒนการุณ, 2553; อรทัย ก๊กผล และสุมาลย์ ชาวนา, 2550) และอีกทั้งการวัดประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลนั้นยังมีปัญหาเรื่องกรอบมาตรฐานในการวัดประเมินเรื่อยมา จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2556 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้จัดทำแบบประเมินรับรองมาตรฐานการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นเครื่องมือชี้วัดประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลขึ้นมา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู
3. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ คณะผู้บริหารเทศบาล ข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 23 แห่ง รวมทั้งสิ้น 990 คน

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัย

2.1.1 ได้แก่คณะผู้บริหารเทศบาล ข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 277 คน

2.1.2 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการจับสลาก (พิชิตฤทธิ์จรรยา, 2547)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาล และ 4) ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาล

3.1 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถาม 1.1) ศึกษาตำราเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิด ทฤษฎี นิยาม องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล นำมาสังเคราะห์และกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ(Operational Definitions)ของแต่ละองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร 1.2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ข้อคำถามครอบคลุมองค์ประกอบต่างๆตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 1.3) ศึกษาแบบการสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)(Likert, 1961) และ 1.4) นำข้อมูลที่ได้จาก 1.1-1.3 มาจัดทำเป็นร่างแบบสอบถามเพื่อสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โดยกำหนดเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต และแบบปลายเปิด (Open-ended form)

3.2 ขั้นตอนการ 2 การพัฒนาแบบสอบถาม 2.1) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งถืออยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำเครื่องมือวิจัยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ 2.2) นำร่างแบบสอบถามที่มีค่า(IOC) ระหว่าง .60 -1.00 ซึ่งถืออยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำเครื่องมือวิจัยไปใช้กับ

กลุ่มตัวอย่างได้ (Rovinelli & Hambleton, 1977) ไปแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญและพัฒนาเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถาม 2.3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เพื่อทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อเพื่อระบุลักษณะร่วมกันว่าข้อคำถามทั้งหมดประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง สอดคล้องกับทฤษฎีหรือหรือไม่ (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2557) และนำข้อคำถามที่มีค่า KMO ของตัวแปรทุกตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 0.5-1.0 และมีค่าสัดส่วนของค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่สามารถอธิบายได้โดยองค์ประกอบทั้งหมด (Communality) ตั้งแต่ 0 ถึง 1 มาปรับปรุงเป็นข้อคำถามนำไป try – out ต่อไปและทดสอบความเชื่อมั่น (แหวดาว พรหมเสน, 2554) และ 2.4) นำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากข้อ 2.3 ไป try – out กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง คือ คณะผู้บริหารเทศบาล ข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในจังหวัดพิจิตร จำนวน 30 ชุด หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ซึ่งแสดงถึงความสอดคล้องของคำตอบของคำถามดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือได้ โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) มากกว่า 0.7 ขึ้นไป (กัลยา วานิชย์บัญชา และ ฐิตา วานิชย์บัญชา, 2557)

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริง นำร่างแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 2.4 มาปรับปรุงแก้ไขสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริงแล้วนำไปใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 277 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยตัวเอง ซึ่งสิ่งที่แนบจะประกอบไปด้วยจดหมายนำส่งพร้อมคำอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและคำสัญญาที่จะเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับและกำหนดวันที่ผู้วิจัยจะขอรับแบบสอบถามกลับคืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และตารางแจกแจงความถี่ (frequency) วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโดยใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inferencial statistics) คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) วิเคราะห์อิทธิพลพยากรณ์ของตัวแปรอิสระการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อตัวแปรตามประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลใช้สถิติเชิงอ้างอิง คือ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.0 มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 31-40 ปี กว่าร้อยละ 66 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี รองลงมา คือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา ปริญญาโท หรือสูงกว่า ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่สมรสแล้ว รองลงมา คือ เป็นโสด และเป็นหม้ายหรือหย่าร้าง กว่าร้อยละ 58 มีตำแหน่งงานเป็นข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น รองลงมา คือ สมาชิกสภา และคณะผู้บริหารตามลำดับ

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ

(ตารางที่ 1) และพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีมิติด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มิติด้านการบริหารจัดการ มิติด้านการบริหารงานการเงิน และการคลัง และมีมิติด้านการบริการสาธารณะ ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (n=277)

	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.31	0.44	
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.23	0.56	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.23	0.44	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.50	0.64	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.27	0.53	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมายของประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลและองค์ประกอบของประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล (n=277)

	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล	4.25	0.22	มากที่สุด
1. มิติด้านการบริหารจัดการ	4.27	0.30	มากที่สุด
2. มิติด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา	4.36	0.32	มากที่สุด
3. มิติด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง	4.26	0.38	มากที่สุด
4. มิติด้านการบริการสาธารณะ	4.09	0.26	มาก

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ชุดตัวแปรของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีสหสัมพันธ์กับชุดตัวแปรของประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลในทิศทางเดียวกันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่ค่า $r = 0.74$ (ตารางที่ 3) และผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (ทดสอบอหิทธิพลพยากรณ์) ขององค์ประกอบตัวแปรอิสระการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อตัวแปรตามประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาล พบว่า ตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปร คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาล ได้ประมาณร้อยละ 26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับจากอิทธิพลมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีอิทธิพลพยากรณ์ประมาณร้อยละ 46 รองลงมาตามลำดับ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน มีอิทธิพลพยากรณ์ประมาณร้อยละ 34 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีอิทธิพลพยากรณ์ประมาณร้อยละ 21 และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลพยากรณ์ประมาณร้อยละ 16 ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวนี้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล สามารถอธิบายได้ถึงประมาณร้อยละ 51 ของการผันแปรของประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาล

ตัวแปร (Variables)	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาล
การบริหารแบบมีส่วนร่วม	1.000	0.74**
ประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาล	0.74**	

หมายเหตุ ** $P < .01$

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล

ตัวแปรพยากรณ์ (Predict Variables)	คะแนนดิบ (B)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (St _e)	คะแนนมาตรฐาน (B)	ผลทดสอบ (t)	นัยสำคัญ (Sig.)
ค่าคงที่ (Constant)	2.402	.118		20.421	.000
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	.196	.022	.456	8.864	.000
การมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ	.260	.036	.343	7.326	.000
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	.315	.043	.207	7.379	.000
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	.196	.021	.156	3.764	.000

$R = .506$ $R^2 = .256$ $R^2_{Adj} = .250$ $F = 45.392$ Sig. 000

หมายเหตุ $P < .05$ ตัวแปรตามคือประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล

อภิปรายผล

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นกระแสนิยมที่ทุกฝ่ายให้ความสำคัญ โดยมีสาเหตุมาจากความล้มเหลวในการทำงานของภาครัฐตามแนวทางการบริหารงานในระบบราชการแบบดั้งเดิมที่มีกระบวนการขั้นตอนในการทำงานที่มากมาย มีการบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจ มีการใช้วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือญาติในการบริหาร มีการใช้ระบบอุปถัมภ์ในการบรรจุแต่งตั้ง ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมากมาย ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น เทศบาลจึงควรนำหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์การหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกๆ ขั้นตอนของกระบวนการบริหารซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อองค์การและประชาชนตามมา เช่น 1) การบริหารจัดการปรับตัวดีขึ้น 2) การบริหารจัดการยืดหยุ่นมากขึ้น 3) มีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น 4) การครอบคลุมการบริการทั่วถึงมากขึ้น 5) สนับสนุนให้เกิดการประสานงานระหว่างองค์กรในพื้นที่เดียวกันและเทศบาลควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถติดตามตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ของโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดบริการประชาชนอย่างรวดเร็ว สร้างความประทับใจให้ประชาชนไม่ใช้บริหารงานตามอำเภอใจ (กิ่งดาว จินดาเทวิน, 2552)

2. การนำแบบรับรองมาตรฐานการปฏิบัติราชการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2563 มาเป็นเกณฑ์ในการวัดผลการปฏิบัติงานของเทศบาล ถือว่าเหมาะสมเนื่องจากเป็นที่ยอมรับของผู้บริหาร และบุคลากรเป็นอย่างดีและสามารถวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลได้ครอบคลุมทุกด้าน

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดผลดีต่อองค์การหรือหน่วยงานต่างๆ หลายประการ เช่น การบริหารจัดการปรับตัวดีขึ้น มียืดหยุ่นมากขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ มากขึ้น การบริการมีความครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้น และมีการประสานงานระหว่างองค์กรในพื้นที่เดียวกันเพิ่มขึ้น ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว สร้างความประทับใจให้ประชาชน มีความโปร่งใสเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและมีกระบวนการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบความถูกต้อง มีช่องทางในการเข้าถึง ข้อมูลการบริหารทรัพยากรได้ง่ายและชัดเจน ประชาชนเข้าใจได้ รวมทั้งมีการรายงานข้อมูลที่โปร่งใส (UNDP, 1997)

สรุปผลการวิจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีองค์ประกอบด้านประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ดีโดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากใคร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ประชาชนได้รับบริการสาธารณะด้านต่างๆ อย่างสะดวก รวดเร็วและครอบคลุม ประชาชนมีความอยู่ดี กินดีการเปิดโอกาสให้ขอรับงบประมาณสนับสนุน และประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตามลำดับ

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาล มีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย มิติด้านการบริหารจัดการ มิติด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา มิติด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง และมิติด้านการบริการสาธารณะ โดยมิติด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งมีองค์ประกอบด้านการดำเนินกิจการของสภาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ การบริหารงานบุคคล

ชุดตัวแปรของการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีสหสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีอิทธิพลพยากรณ์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลประมาณร้อยละ 46 แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เป็นการมีส่วนร่วมที่มีคุณลักษณะเด่นในบรรดาคุณลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งองค์เทศบาลควรยึดเป็นบรรทัดฐานในการบริหารเพื่อสร้างความสมดุลต่อการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ และจากผลการวิจัยข้างต้นสามารถยืนยันได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาล สอดคล้องกับ อรพินท์ สฟโชคชัย (2550) ที่ได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า จะช่วยให้หน่วยงานราชการเจ้าของโครงการ ได้ทราบปัญหาและการแก้ไข สามารถลดปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากประชาชน เกิดแรงผลักดันที่ช่วยให้งานบรรลุผลสำเร็จได้ตรงกับความต้องการของประชาชน ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนรวมถึงความไว้วางใจจากประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เทศบาล ควรฝึกอบรมให้บุคลากรของเทศบาลให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. การตรวจรับรองผลการปฏิบัติงานของเทศบาลที่ถือปฏิบัติทุกปีนั้น ควรเพิ่มพิจารณาควบคู่กันระหว่างการปฏิบัติงานเป็น

ที่ประจักษ์ตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องและการตรวจ สอบจากเอกสาร เพื่อจะได้ผลการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง

3. ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ต่อยอดเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภูให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด

2. ต่อยอดเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดหนองบัวลำภูให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดในเชิงเปรียบเทียบ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). แบบประเมินมาตรฐานการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2563.

<<https://docs.google.com/file/d/0BzWfVW8bSCICOXpYVi1reXJpU2c/edit?pref=2&pli=1>> (สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565).

กัลยา วานิชย์บัญชา และ จิตตา วานิชย์บัญชา. (2557). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.

กิ่งดาว จินตาวิน. (2552). การศึกษาและพัฒนา รูปแบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เฮาส์ออฟเคอร์มัส.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2555). ภาวะผู้นำ จิตวิญญาณในการทำงาน ผลการปฏิบัติงานและบรรษัทภิบาล. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 54(1), 104-105.

วันชัย โกลละสุด. (2549). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม. <http://opens.dpt.go.th/dpt_kmcenter/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=1> (สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565).

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2557). เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

แววดาว พรหมเสน. (2554). การวิจัยเชิงปริมาณ. วารสาร มทร.อีสาน, 4 (1), 99-100.

สมชัย วัฒนการุณ. (2553). คำพิพากษาในคดีปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการพัฒนการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2549). คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.).

อรรถัย กักพล และ สุมาลย์ ชาวนา. (2550). ร่วมคิด ร่วมปฏิรูป การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ส เจริญการพิมพ์.

อรพินท์ สพอชัย. (2550). หลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory)